ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ДНІ ВІЙНИ: ДОСВІД ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

Борисенко Н. О.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

У статті представлено досвід організації духовно-інтелектуального виховання в дні війни здобувачів рівня вищої освіти на прикладі діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Робота ведеться у відповідності до нормативних документів Університету та передбачає розвиток патріотизму і національної свідомості, кураторську роботу, організацію позитивного дозвілля здобувачів рівня вищої освіти, підвищення ефективності діяльності органів студентського самоврядування.

Ключові слова: *виховання, духовність, здобувачі рівня вищої освіти, кураторство, безпечне середовище, волонтерство, флешмоб, студентське самоврядування.*

The article presents the experience of organizing the mental and intellectual education of students of higher education on the example of the activities of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. The work is conducted in accordance with the normative documents of the University and includes the development of patriotism and national consciousness; curatorial work; organization of positive leisure time for applicants; improvement of activities of student self-government bodies.

Keywords: *education, mental, students of higher education, curatorship, safe environment, volunteering, flash mob, student self-government.*

У дні війни актуальним є духовно-інтелектуальне виховання молоді, яке є протидією антигуманного ставлення до особистості, її суверенних прав і національної ідентичності, зневіри і безсилля людини в скрутному становищі. У екстремальних умовах духовність потрібна людині для того, щоб зробити правильний вибір між добром і злом, правильним і неправильним, красивим і потворним. Інтелект допомагає зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки, виокремити головне, порівняти, зробити висновки та побудувати ефективну стратегію виживання і самозбереження.

Сучасна ситуація військового стану в Україні загострює необхідність духовного-інтелектуального розвитку потенціалу кожної окремої людини, а загалом й всієї української нації. Заклади вищої освіти є осередками загартуван-

 10.34142//2708-4809.SIUTY.2022.05

ня молоді, здатної перемагати ворога, відстоювати соборність народу, відбудовувати країну та виявляти стійку моральну позицію в критичних ситуаціях.

Мета статті — надати досвід організації роботи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди з духовно-інтелектуального виховання молоді в дні війни для широкого оприлюднення.

Відповідно до завдань Концепції виховної роботи на 2021–2025 рр. [1], прийнятої в Університеті, визначено напрями здійснення духовно-інтелектуального виховання молоді, як-от: створення безпечних умов; розвиток патріотизму та національної свідомості, любові та пошани до України, її народу, національних символів; наповнення змісту кураторської роботи актуальною сучасною тематикою; формування творчих здібностей та організація позитивного дозвілля здобувачів рівня вищої освіти; активізація нових підходів у роботі органів студентського самоврядування.

Реалії сьогодення змушують здобувачів рівня вищої освіти бути обізнаними із створенням умов безпеки та правилами поведінки в екстремальних ситуаціях. Проведено зустрічі за безпековою тематикою: «Створення умов безпеки в навчальних корпусах та гуртожитках» та «Безпечне перебування в навчальних корпусах та гуртожитках під час воєнного стану». Майбутні вчителі та науково-педагогічні працівники ознайомилися з нормами, які висуваються до місць-укриттів, з інтерактивною мапою укриттів Харкова, де є можливість сховатися під час повітряної тривоги.

Наразі актуальна волонтерська діяльність, за її допомогою людина змінює мислення та збагачує духовний світ [3]. Майбутні фахівці та викладачі Університету за покликом серця брали участь у волонтерських акціях. Організовано розвантаження та фасування гуманітарної допомоги. Проведено соціально-виховну взаємодію для дітей з особливими освітніми потребами та їхніх батьків. Учасники взаємодії змогли проникнутись любов'ю та повагою до наших справжніх героїв, а також брати участь у захопливій вікторині, фізкультхвилинці «Танець з роботом» та музикальній взаємодії «Відгадай мелодію з улюбленого мультфільму», спостерігати лялькову театралізацію казки під назвою «Гостинна хатка». Здобувачі рівня вищої освіти організували майстер-клас з виготовлення Янгола-мотанки як оберегу для наших Захисників та Захисниць. На допомогу воїнам ЗСУ Комітет волонтерів Університету запустив челендж «Здай кров — врятуй життя». З перших днів війни докладаються зусилля для допомоги ЗСУ, бійцям місцевої територіальної оборони, вимушеним переселенцям, зокрема, літнім людям і дітям, які особливо вразливі та потребують уваги, опіки й психологічної підтримки. Оголошено благодійну акцію «Читаєш — перемогу наближаєш!» зі збору коштів на термобілизну для ЗСУ, наприкінці якої відбудеться розіграш 3 книг.

Під час здійснення духовно-інтелектуального виховання акцентували на роботі інституту кураторства. З метою формування національно-патріотичної свідомості, виховання почуттів національної гідності та поваги до історичного минулого та європейського майбутнього Української Держави, кураторами академічних груп на всіх факультетах проведені години інтерактивного спілкування. З метою зміцнення емоційної стійкості організовано кураторську годину на тему: «Як навчання допомагає долати страх і паніку війни», «Як зберегти психологічне здоров'я: інструкції для повсякденних практик», «Наша сила в єдності». До Дня Захисників та Захисниць України під керівництвом кураторів підготовано та проведено челендж «Від серця до серця Захиснику та Захисниці», години з історії українського козацтва. Майбутні фахівці ознайомилися з історією козацтва та його сучасними нащадками — мужніми і героїчними українськими військовими. Здобувачам рівня вищої освіти запропоновано цікаві та пізнавальні сторінки зі славетного історичного минулого та сьогодення нашої Батьківщини, наголошено на пам'яті тих випускників Університету — героїв, що загинули, виборюючи свободу українського народу та суверенність нашої держави.

На вшануванню 300-річчя з дня народження Г. С. Сковороди кураторами академічних груп проведено серію тематичних заходів з метою нагадування фундаментальних положень спадщини відомого українського філософа-педагога, а також розкриття цікавих фактів з життя та громадської діяльності. Розписано мурал у центрі міста Харкова, присвячений 300-літтю від дня народження Григорія Сковороди. До ювілею із дня народження патрону університету Г. С. Сковороди у соцмережі Фейсбук запустили челендж мотивованих цитат Григорія Сковороди під назвою «#челендж_цитат_Сковороди». Для участі в ньому створювали фотоколаж, який містив одну цитату Григорія Сковороди і розкривав її зміст.

Продовжується організація цікавих флешмобів та конкурсів, які дають змогу здобувачам відволіктися, реалізувати свій творчий потенціал, поспілкуватися з однодумцями. Проведено дистанційний флешмоб «З Україною в серці» з нагоди святкування 31-ї річниці Дня незалежності України. Організовано низка виховних заходів національно-патріотичного спрямування: здобувачі всіх рівнів освіти спеціальностей із захопленням приєдналися до загальноуніверситетських та загальноукраїнських флешмобів, присвячених Дню Прапора і Дню Незалежності. Розміщували на сторінках соціальних мереж світлини з українськими символами та відповідними хештегами. Представники студпарламенту підготували власні відеопривітання для усієї сковородинівської родини з нагоди Дня Незалежності України, читали авторські вірші.

Не оминули наші здобувачі увагою й онлайн-простір. Майбутні вчителі запустили естафету-флешмоб під назвою «Український тікток» для об'єднання першокурсників у такий складний час. Також здобувачі запустили у соцмережах спортивний челендж «Спорт під час війни», до якого доєдналися представники всіх факультетів Університету. Напередодні Дня працівників освіти проведено Онлайн марафоні відеосюжетів на тему: «Професія вчителя — наше майбутнє». На сторінках соціальних мереж факультетів публікувалися відеороботи, в яких здобувачі вищої освіти розповідали про своє бачення вчительської професії, розкриваючи найпозитивніші моменти у роботі педагога.

Важливою є психологічна підтримка здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників [2]. Відбулося онлайн засідання студентського воркшопу на тему: «Психологічне консультування: застосування на практиці» та психологічного спецпрактикуму на тему: «Використання методу бібліотерапії в психологічному супроводі клієнтів». У межах науково-освітніх проєктів ознайомилися з інноваційними техніками і методиками сучасної практичної психології. За висновками стейкхолдерів студентські воркшопи та психологічні спецпрактикуми — більш динамічні, гнучкі і ефективні формати сучасного навчання, які сприяють розвитку професійних компетенцій, управлінню набутими знаннями, створенню команд для розв'язання навчальних проблем.

Отже, навіть у дні війни Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди активно веде виховну роботу духовно-інтелектуального розвитку молоді. Результатом цього є перемога здобувачки вищої освіти Юлії Матей у міському етапі конкурсу «Молода людина року — 2022» у номінації «Студенти (курсанти) закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації».

Список використаних джерел

1. Концепції виховної роботи на 2021-2025 рр. Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. URL : http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Pol/Koncepcia_vyhovnoi_robotu.pdf (дата звернення 09.11.2022).
2. Овсюк Д. Р., Рибалко Л. С., Карась А. Г. Навчальний антикризовий тренінг в освітньому процесі для здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Теорія та методика навчання та виховання.* 2022. № 52. С. 137–151.
3. Рибалко Л. С., Овсюк Д. Р., Карась А. Г. Волонтерство молоді в умовах воєнного стану в Україні. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку* : мат. XX міжнар. наук.-практ. конф. (Бухарест, Румунія, 07 травн. 2022 р.) / за ред. І. В. Жукової, Є. О. Романенка. Бухарест : ГО «ВАДНД», 2022. 324 с. С. 238–243. URL : http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-20.pdf#page=239 (дата звернення 09.11.2022).